

با دقت خوانده شود

امیرمؤمنان حضرت علی علیه السلام در نامه‌ای به فرزند خود امام حسن علیه السلام می‌نویسد :

«... [پسرم] بدان، کسی که گنجینه‌های آسمان و زمین در دست اوست، فرصت دعا کردن را به تو داده و جواب دادن به دعای تو را نیز بر عهده گرفته است.

تو را فرمان داده است از او بخواهی تا ببخشد و رحمت طلب کنی تا عطا کند.

هرگاه او را بخوانی، ندایت را می‌شنود، و چون با او راز دل گویی، راز تو را می‌داند، پس نیاز خود را با او بگو و اندوه خود را در پیشگاه او بگشای، تا غم‌هایت را برطرف کند و در مشکلات، تو را یاری رساند.

از گنجینه‌های رحمتش چیزهایی بخواه که جز او کسی نمی‌تواند عطا کند؛ افزونی عمر، تندرستی بدن و گشایش روزی.

[پسرم]، خداوندی که به تو اجازه دعا کردن داده است، [در حقیقت] کلید گنجینه‌های خود را در دست تو قرار داده است، پس هرگاه خواستی می‌توانی با دعا، درهای نعمتش را بگشایی، و رحمتش را بر خود نازل کنی!»^۱

۱. نهج البلاغه، نامه ۳۶.

چراغ همیشه فروزان

تصوّر کنید در حال مسافرت با هواپیما هستید. ناگهان هواپیما تکان های شدیدی می خورد و همه چیز به هم می ریزد. مهار هواپیما به دلیل نقص فنی از دست خلبان خارج می شود. در این لحظه که از هیچ کس کاری ساخته نیست چه می کنید؟
کاملاً طبیعی است که انسان در خطرها و مشکلات بزرگ، خدا را بخواند و از او یاری بخواهد،

اما برخی به اشتباه تصور می کنند دعا کردن تنها مخصوص همین زمان هاست.

براساس تعالیم قرآن، ما همیشه و در همه حال به خدا و یاری او نیازمندیم و بدون اجازه و خواست او نمی توانیم حتی کوچک ترین کارها را نیز انجام دهیم. به همین دلیل، پیشوایان دین دعاهایی به ما آموخته اند تا بتوانیم به این وسیله همواره با خدا ارتباط داشته باشیم و از یاری او بهره مند شویم.

۱) دعاهای روزهای هفته، دعاهای قبل از غذا خوردن و بعد از آن، دعای قبل از خواب، دعای وقت مطالعه، دعاهای هنگام وضو، دعای هنگام بیدار شدن، دعای سوار شدن به وسیله نقلیه و...
اینها نمونه هایی از هزاران دعایی هستند که ارتباط انسان را در همه حال با خدای خود برقرار می سازند. دعا کردن آن قدر اهمیت دارد که خداوند از بندگانش می خواهد دعا کنند و خواسته های خود

را از او بخواهند:

«وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ»

پروردگارتان گفت: مرا بخوانید [دعا کنید] تا [دعای شما را] بپذیرم.

این آیه نورانی به خوبی نشان می دهد که دعا کردن باعث جلب توجه ویژه خداوند می شود و

۲) کسانی که دعا نمی کنند، در حقیقت، خود را از لطف خاص پروردگار محروم می کنند. دعا کردن همانند چراغ همواره فروزانی است که انسان را به پناهگاه اصلی و واقعی هدایت می کند.

به محتوای نماز دقت کنید و دعاهایی که در هر شبانه روز در نماز از خداوند

می خواهید، بیان کنید.

توجه داشته باشیم که صلوات فرستادن بر پیامبر خدا و خاندان پاکش از

بهترین دعاهاست.

ثمرات دعا و نیایش

ما با دعا کردن مورد توجه خداوند قرار می‌گیریم و علاوه بر بهره‌مندی از پاداش در روز قیامت، در همین دنیا نیز شایستگی دریافت نعمت‌های بیشتر خدا را به دست می‌آوریم.

امام صادق علیه السلام درباره این اثر مهم نیایش می‌فرماید:

نزد خداوند بلند مرتبه جایگاهی است که جز با دعا نمی‌توان به آن رسید. اگر بنده دعا نکند و از خداوند نخواهد، چیزی به دست نخواهد آورد، پس بخواه تا به تو عطا شود و این را بدان! هر دری که پیوسته کوبیده شود، بالاخره به روی انسان باز خواهد شد.^۱

فایده دیگر دعا کردن، آرامش روحی است. احساس اضطراب و ناامیدی، وقتی به سراغ انسان می‌آید که خود را در برابر سختی‌ها تنها ببیند و کسی را نیابد تا مشکلاتش را با او در میان بگذارد و از او یاری بطلبد.^۲

کسی که دعا می‌کند و در کنار تلاشش، تمامی نیازهای خود را از خداوند می‌خواهد، در واقع به خداوند ایمان دارد و می‌داند که فقط او می‌تواند مشکلاتش را حل کند؛ در این صورت او به پروردگار مهربان اعتماد و تکیه کرده است و چه تکیه‌گاهی قوی‌تر و مطمئن‌تر از خداوند قادر و مهربان؟ کسی که به آفریدگار تکیه می‌کند و او را یاریگر تمام مشکلاتش می‌بیند، هیچ اضطراب و غمی در زندگی نخواهد داشت و همواره در آرامش زندگی خواهد کرد.

آداب دعا

دعا آدابی دارد که رعایت آنها باعث جلب توجه بیشتر خداوند می‌شود و دعا زودتر به اجابت می‌رسد. برای آشنایی بیشتر با این آداب، احادیث زیر را که از پیامبر اکرم و امامان علیهم السلام به ما رسیده با دقت بخوانید:

— اگر کسی می‌خواهد دعایش مستجاب شود، در آمدش را پاک گرداند و از زیر بار حقوق مردم بیرون برود. دعای بنده‌ای که در شکمش حرام باشد، یا حق یکی از بندگان خدا به گردنش باشد، به درگاه خداوند بالا نمی‌رود.^۳

۱. کافی، ج ۲، ص ۴۶۷. ۲. الکسیس کارل، بزشک و روان‌شناس مشهور در کتاب «نیایش» می‌نویسد: «فقدان نیایش در میان یک ملت، مساوی با سقوط آن ملت است و اجتماعی که احتیاج به نیایش را در خود کشته است معمولاً از فساد و نابودی در امان نخواهد بود. البته برای بهره‌مندی از آثار عمیق نیایش، این کار باید بیوسته و با توجه انجام گیرد، نه اینکه انسان صبح را با نیایش شروع کند، ولی بقیه روز را مانند حیوانات وحشی به سر برد». ۳. بحار الانوار، ج ۹۳، ص ۳۲۱

— هرگاه درخواستی از خداوند سبحان داشتی، دعایت را با صلوات بر پیامبر آغاز کن؛ زیرا خداوند، کریم تر از آن است که کسی از او دو درخواست کند و او یکی را بپذیرد، و دیگری را نپذیرد.^۱

— در چهار وقت فرصت را برای دعا کردن غنیمت شمارید؛ هنگام قرائت قرآن، وقت اذان، هنگام باریدن باران و هنگام روبه رو شدن سپاه ایمان و لشکر کفر.^۲

— هرگاه امام باقر علیه السلام حاجتی داشت، ابتدا چیزی صدقه می داد و سپس خود را معطر می ساخت و به مسجد می رفت و آن گاه در هنگام اذان ظهر به دعا می پرداخت.^۳

— نزدیک ترین دعاها به اجابت، دعای کسی است که در دعاهای پنهانی اش ابتدا برای دیگران دعا می کند.^۴

با توجه به احادیثی که خواندیم، فهرستی از آداب دعا تهیه کنید و آن را برای دوستانتان در کلاس بیان کنید. می توانید بهترین فهرست را در کلاس نصب کنید.

ممکن است این پرسش برای شما هم به وجود آمده باشد که چرا گاهی اوقات با اینکه ما آداب دعا را رعایت می کنیم، اما باز هم دعایمان مستجاب نمی شود؟

متن زیر که بخش دیگری از نامه امیر مؤمنان حضرت علی علیه السلام به فرزند گرامی شان امام حسن علیه السلام

است، به پاسخ این پرسش اشاره می کند: **جواب ۳ خودت را امتحان کن ص ۱۰۸**

... [پسرم] چه بسا در اجابت دعا تأخیر می شود تا پاداش درخواست کننده بیشتر و جزای آرزومند کامل تر شود.

گاهی چیزی را خواسته ای، ولی آن را به تو نداده اند و [در عوض] بهتر از آن در این جهان یا آن جهان به تو داده اند، و گاهی دعایت به اجابت نرسیده است؛ زیرا چیزی طلب کرده ای که اگر داده شود، مایه تباهی دین تو خواهد بود.

پس چیزی بخواه که نیکی و زیبایی اش برایت ماندگار باشد و رنج و سختی اش از تو برکنار!^۵

۱. نهج البلاغه، حکمت ۳۶۱. ۲. کافی، ج ۲، ص ۴۷۷. ۳. کافی، ج ۲، ص ۴۷۸. ۴. کافی، ج ۴، ص ۴۶۵. ۵. نهج البلاغه، نامه ۳۱.

بیشتر بدانیم

ما در این درس، با برخی از آداب دعا آشنا شدیم. اما علاوه بر آنچه تاکنون خواندیم، عوامل دیگری هم هست که می‌توانند دعاهای ما را بیش از پیش مورد توجه خداوند مهربان قرار دهند.

به حدیث زیر توجه کنید :

رسول خدا ﷺ می‌فرماید :

روز جمعه سرور روزهای دیگر است. نیکی‌ها در این روز، دو چندان می‌شود و گناهان محو می‌شوند. دعاها در روز جمعه مستجاب، گرفتاری‌ها برطرف و حاجات انسان‌ها برآورده می‌شود. جمعه روزی است که خداوند بیش از هر روز دیگری، گرفتاران آتش را آزاد می‌کند و از عذاب می‌رهاند.^۱

جواب ۱- بهره مندی از پاداش الهی -مورد توجه خدا قرار گرفتن- هدایت کردن انسان به سمت خدا- آرامش روحی

از بین رفتن فشار و اضطراب و ناامیدی و.....

خودت را امتحان کن

جواب ۲- صدقه دادن- دعا در وقت مناسب- صلوات فرستادن قبلو بعد از دعا- دعا کردن در مکان مناسب- طلب مغفرت از

کسانی که در حقشان ظلم کردیم- دعای پنهانی در حق دیگران

۱- دعا کردن چه فایده‌هایی دارد؟ به دو مورد اشاره کنید.

۲- چهار مورد از آداب دعا را بیان کنید.

۳- بنا بر فرمایش حضرت علی علیه السلام، چرا برخی از دعاها فوری برآورده نمی‌شوند؟

پیشنهاد

در کتاب مفاتیح الجنان برای هر یک از روزهای هفته، دعایی از امامان معصوم علیهم السلام آورده شده است. شما می‌توانید با مراجعه به این کتاب، ترجمه یکی از این دعاها را یادداشت کنید و آن را در کلاس برای دوستانتان بخوانید.

۱. تهذیب الاحکام، ج ۳، ص ۳.

الهی

... رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً
وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً
وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ^۱.

پروردگارا، به ما در دنیا نیکی عطا کن،
و در آخرت نیز نیکی مرحمت فرما،
و ما را از عذاب آتش نکه دار.

رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ
وَمِنْ ذُرِّيَّتِي
رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ.

رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ
يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ^۲.

پروردگارا، مرا برپادارنده نماز قرار ده،

و از فرزندانم [نیز چنین فرما]،

پروردگارا، دعای مرا بپذیر، و مرا و پدر و مادرم و همه مؤمنان را،

در آن روز که حساب برپا می شود، بیا مرز.

تو هم اگر می خواهی چند کلامی با پروردگارت سخن بگو.

.....
.....
.....